

Nizami Gəncəvinin "Sənsiz", Füzulinin "Şəbi-hicran", Vəqifin "Görmədim", M.Ə.Sabirin "Fəxiyyə"si, C.Cabbarlının "Ana'sı", Səməd Vurğunun "Azərbaycan"ı kimi şeirlər poeziyamızın "Çıraqqala"larıdır; zirvədən-zirvəyə, yüzdən-yüzlə xalqı ovaqtını, dilimizə etni, mülətin böyük övədlərinin könül harayına çatdır, yüz-yüz, min-min yazının üstündən bir-birinə salam verib, ədəbiyyat ağacının şah budaqları kimi zaman ruzğarında yanaşı səslərin və uşağdan böyüyə həmin dilinin əzəbi olurlar. Bunlar məli ədəbiyyatın "ana laylası", nəqərat, olifbası, məhək daşları, sözün esli mənasında, incisi olan Tann seçmələridir.

Yubileyini quttadığımız xalq şairi Qabilin "Səhv düşəndə yerimiz" adlı şeiri həmin sırada yer almağıyla müəllifini də sadalanan böyük adlar sırasına çixartmış, ədəbiyyatımızın əbədi karvanına qoşulmuşdur. Bu, hər müəllifə qismət olan xoşbəxtlik deyil.

Qabil ezabında xoşbəxtlik, xoşbəxtliyində əzab yadadan uzun, məhsuldar, ardıcıl, halal, şəərəli bir yaradıcılıq həyatı yaşamışdır. Şiirtmədən deyirəm ki, bu gün də gənclik illərində olduğu kimi, ilhamla və ardıcıl yazır. Cibində demək olar ki, hər gün yaşıl mürəkəblə, in xəttilyə yazılmış yeni şeirinin əlyazması var. Onları sevincdə dostlarına dinlədir. Səbri çatmayanda telefonla oxuyur. Dəyişilməz bir etibarla həmişə canlı yaşam tərzini davam etdirir. Piyada gəzir, köhnə dostlarını artırır, məclislər təşkil edir və dost məclislərinin dəyişilməz masabəyisi olur, xeyr-şərdən qalır, səfərlərdən yorulmur, xəlestirindən, qat təziqindən qorxmur, xəstəlikdən ah-zar olmur, qatubını və düşərəsinə yerir, arəğini içir, sevgi dolu, nikbin, başqalarına da ruh verir şirin, işıqlı günlərini doya-doyaya yaşayır, xeyrxahlıqdan, el tutmaqdan yorulmur, dünyanı və insanları sevdinə görə o dünya haqqında düşünür, düşünsə də, hər halda, bu dünyasını da o dünyasına çevirir, ibadəti-əməl, əməli-milələ halal xidmət, halallığı — təmənnəsiz, könüllü tox, ruhu qanadlı, haqqı və ölməziyi bu dünyada tapmış bir adamdır.

Qabil həyat eşiyəyə dolu bir insandır. Bu sevgini yaradıcılığa qurban verməyib. Ancaq ilhamı, yaradıcılığı da əyləncəyə, xırda işlərə yendirməyib. Bunların vəhdətini tapdığına görə gözü orda-burda qalmayıb.

Həyat — şeirə, şeiri — həyata qoşub.

O, şair doğulub. Ancaq sonra janr məhdudiyyəti də bilməyib. Gözəl çərk və hekayələri, dil araşdırmaları, ədəbi-tənqidi məqalələri var. Dilimizlə bağlı əsəri, folklor bilgisi, filoloji düşüncə genişliyi, elmi dəqiqliyi etibarlı son dərəcə qiymətli bir əsərdir. Qabil "Ömür həbləri" kimi klassik bir romanın müəllifidir. Şair olmasaydı da, bu əsərlə ədəbiyyatımızda qalardı.

Qabil müəllim və ya Mirzə Qabil insani münasibətlərdə nə qədər həlim, zarafatlı, güzəştə getməyi bə-

Tann seçmələrindən biri

carandırsa, ədəbiyyat və şeir məsələlərində bir o qədər tələbkər, güzəştisiz, prinsiplidir.

"Ədəbiyyat və incəsənət" qəzetində birgə işlədiyimiz illərdə mən hər gün bunun şahidi olurdu.

Nəhayət, Qabil "Nesimi" kimi monumental bir mənzum romanın, in həcmli poemanın müəllifidir. Bu poemanı çəkinmədən XX yüzil şerimizin böyük uğurlarından saymalıyıq.

Qabil poeziyası təkrarsızdır. İncə lirizmlə real süjetləri, canlı həyat hadisələrini bu qədər gözəl, ahəngdar birləşdirmək — az şeirə qismət olan xoşbəxtlikdir. Onun süjetli şeirləri mənə Nizami Gəncəvinin "Sirlər xəzinəsi"ndəki hekayətləri xatırladır. Həyatın ibrətləri və incə lirizm, yeni ruh çirpintiləri... yüzillər boyu köhnəlməyən bir poeziya istiqamətidir.

Qabil də söz rəssamlarındandır. Məsələn, məşhur "Gedən yerim olaydı" adlı balaca şeiri hər cizgisi, hər rəngi yəndə olan, unudulmaz bir Behlüzədə tablosudur. Bu şeirə çox asanlıqla qisamətəli bir film də çəkə bilərlər. Eyni sözlü onlarla şeiri haqqında demək olar.

Böyük şair dostum gözəl insandır. Görüşdüyü insanları ürayində özünə həmişəlik yurd salır. Onun üçün səmimiyyətdən yüksək meyar yoxdur. Səmimiyyət olan yerdə çoban süfrəsinə padşah süfrəindən ayırmaz.

Ağsaqqal şairimiz öz sağlığında yumor, lətifə qəhrəmanına çevrilib. İli hafzəsi, hazırcavablığı, səmimi

ünsiyyət qurmaq bacarığı, hər bir azərbaycanlı qəribəni erkə aç bilmək səlahiyyəti xalqın gözündə onun bənzərsiz, unudulmaz, həmya doğma olan bir obrazını yaradıb. Haqqında söyənələri əhvalatların çoxu mənim gözümün qabağında olub. Ancaq birini soyfəsləməyə gərək Molla Nəsrəddin lətifələri kimi yeddini ard-ardına söyləyər.

Şairin 70 illik yubileyinə həsr olunmuş rəsmi gələcəkdə onu təbrik edənlər arasında mən də vardım. Yubileyə xırda bir hədiyyə bağışlamışdım. Dimdiyində tənəzi tutan durma fiquru. Bu, rəsmi bir hədiyyə idi. Durna şairlərin əbədi mövzularından biri, tarazi də ki, ədalət tələb edir. Demirdim ki, kaş bu ölkənin çobanından, şairindən prezidentinə qədər heç kim bu tarəziyi əyləməyə qoymasın. Bu hadisədən bir neçə ay sonra Lahıca gəlmişdim.

Misgər emalatxanaların birində qarşıma çıxan bir usta mənə qucaqladı və zarafatla "Sabir müəllim, sən o ədalət tərzisini Qabile bağışladın, mən nə rahat oldum. Fikirləşdim ki, mən də Sabir müəllim üçün onun bənzerini yaradım, qoy yerə boş qalmasın. Buyurun, sizin dumanız hazırdır." Qəribə işdir. Lahıda yəni yalnız televiziya görüntüsü əsasında o kiçik hədiyyənin əynisini, bəlkə ondan daha yaxşısını düzəltmişdi. Bu da Qabil müəllimin taleyinə işıq salan bir hadisədir. Yəni ona göstərdiyi diqqət xalqın sevgi ocağında gürüşüb yenidən sənəin özünə qayıdır.

...21 yaşım var idi. "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzetində yenidən işə düzəlmişdim. Qabil müəllim də gələcək şeir şöbəsinin müdiri idi. Bir gün mənə kənara çəkib çox mühüm bir siri açmışcasına. "Starik, amma yazış qalmısın ee" — dedi. Mənim rəngim qırmı. "Qabil müəllim, mənim nə yaşım var ki? Mən elə yaxşı olmağım da" — deyə cavab verdim. O, bərkənd gülüb çığır getdi. Üstündən 35 ildən artıq vaxt keçəndən sonra bu gün mən Qabil müəllimə eyni sözləri təkrar etməyə istəyirəm. Çünki Qabil müəllim doğurdan da yaxşı qalib və bunun əsas səbəbi də onun həmişəcəvən yaradıcılığı, içindəki Tann və insan sevgisidir. Bu sevgi itmir, söza və həmişəlik həyatımızın bir parçasına çevrilir.